

บันทึก

เรื่อง ขอให้ตีความในพระราชบัญญัติสัญชาติ (เกี่ยวกับสัญชาติของ น.ส.โรเบีย)

เนื่องจากหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ ๑๒๕๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ได้ส่งเรื่องของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับความเห็นขัดแย้งระหว่างกรมตำรวจกับกรมอัยการ เรื่องสัญชาติของ น.ส.โรเบีย มาเพื่อขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองพิเศษ) ได้ประชุมพิจารณาเรื่องนี้โดยมีผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมอัยการ และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ แล้ว ขอให้จริงปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาว่า น.ส.โรเบียเป็นบุตรนายหม่อม อับดิน สัญชาติอังกฤษ เกิดในเมืองไทย โดยมีนางเนาะ ซึ่งเกิดที่จังหวัดอยุธยาเป็นมารดา เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๘๐ นายหม่อมอับดินได้จดทะเบียนลงชื่อ น.ส.โรเบียในหนังสือสำคัญแสดงสัญชาติของตน ซึ่งจดไว้ก่อนสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษ ฉบับลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ ต่อมาใน พ.ศ.๒๔๙๕ นายหม่อมอับดิน ไม่ยอมขอรับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวให้แก่ น.ส.โรเบีย โดยอ้างว่า น.ส.โรเบีย มีสัญชาติไทยกรมตำรวจเห็นว่า น.ส.โรเบียได้สละสัญชาติไทยไปถือสัญชาติอังกฤษตามบิดา โดยผลของการจดทะเบียนในหนังสือสำคัญแสดงสัญชาติของบิดาไว้ก่อนสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ แล้ว จึงได้หารือไปยังกรมอัยการเพื่อจะดำเนินคดีในกรณีไม่ขอรับใบสำคัญประจำตัวของ น.ส.โรเบีย กรมอัยการเห็นว่า แม้ น.ส.โรเบียได้สละสัญชาติไทยไปแล้ว(เพราะได้จดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษ) แต่ต่อมาพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๙๕ ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๘๖ และกฎหมายแปลงชาติ ร.ศ. ๑๓๐ และมาตรา ๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๙๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๖ บัญญัติว่า ผู้เกิดในราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทยย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๙๕ ไม่มีบทบัญญัติว่าบุคคลผู้เสียสัญชาติไทยไปก่อนใช้กฎหมายนี้บังคับแล้วคงเสียสัญชาติตลอดไป ความหมายของการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดคงเป็นอย่างเดียวกับพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๘๖ คือบุคคลผู้เกิดก่อนหรือหลังวันใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๙๕ ย่อมได้สัญชาติไทยในเมื่อมารดาเป็นคนไทยทุกคน ฉะนั้น เมื่อ น.ส.โรเบีย เกิดในเมืองไทยโดยมารดาเป็นคนไทยจึงได้สัญชาติไทยตามกฎหมายนี้ และถึงแม้จะได้เคยจดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษ แต่ก็ยังมิได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๖ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๖ จึงยังไม่ขาดสัญชาติไทย

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า น.ส.โรเบียแม้จะได้มีชื่อจดทะเบียนไว้ในหนังสือสำคัญสำหรับบิดาก่อนสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ และเป็นคนในบังคับอังกฤษก็จริง ตามนัยแห่งความตกลงของกระทรวงการต่างประเทศกับสถานทูตอังกฤษที่ว่า บุตรของคนในบังคับอังกฤษที่เกิดในประเทศไทยและมีสิทธิจดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษในประเทศไทยตามสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ.๑๘๙๙ (ร.ศ.๑๑๘) ถ้าได้มีชื่อจดทะเบียนในหนังสือสำหรับตัวของบิดาหรือมารดาก่อนวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ ถือว่าเป็นการจดทะเบียนตามความตกลงไว้ก่อนวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ แล้ว และตามความตกลงนี้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยซึ่งมีสิทธิจดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษ แม้จะเกิดในประเทศไทยก่อนวันใช้สนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษฉบับใหม่ แต่ถ้ามิได้จดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษตามความตกลงที่กล่าวนั้นไว้ก่อนแล้ว ก็เป็นคนไทยในระหว่างอยู่ในประเทศไทยนั้น (ดูสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ ๕๑๐/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๘๒ ประกอบ) เมื่อได้พิเคราะห์ดูแล้วจะเห็นได้ว่า การที่ให้บุตรของคนในบังคับอังกฤษที่เกิดในประเทศไทยมีสิทธิจดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษได้ ก็เป็นผลเนื่องมาจากสนธิสัญญาเท่านั้น การจดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษหาได้หมายความว่า เป็นการแปลงสัญชาติไม่ การจดทะเบียนดังกล่าวมีผลเกี่ยวกับอำนาจศาลตามสนธิสัญญาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม บุคคลที่เกิดในประเทศไทยนั้นก็ย่อมได้สัญชาติไทยตามกฎหมายสัญชาติด้วย

น.ส.โรเบียเกิดในประเทศไทย จึงได้สัญชาติไทยโดยการเกิด(พระราชบัญญัติสัญชาติ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๓ (๓) และปรากฏว่า น.ส.โรเบีย ยังมิได้รับใบสำคัญประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแต่ประการใดการที่จะขาดจากสัญชาติไทยนั้นจะต้องปรากฏว่าได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น (พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๔๙๕ มาตรา ๑๖ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๖) การที่บิดา น.ส.โรเบีย ลงชื่อ น.ส.โรเบียเป็นคนในบังคับอังกฤษไม่ใช่เป็นการรับใบสำคัญประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีความเห็นว่า น.ส.โรเบียมีสัญชาติไทย

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๔๙๙